[ו]יקריב אותו [א]מלמד שכופין אותו יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו הא כיצד [א]כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ואמאי הא בלביה לא ניחא ליה אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים ודילמא שאני התם דאנן סהדי דניחא ליה בכפרה אלא מסיפא [ב]וכן אתה מוצא [ב]בגיטי נשים [ג]ושחרורי[ג] עבדים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ואמאי הא בלביה לא ניחא ליה אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים ודלמא שאני התם משום [ד]דמצוה לשמוע דברי חכמים אלא אמר רב יוסף מהכא [ה]המקדש את האשה ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לויה לויה ונמצאת כהנת עניה והרי היא עשירה והרי היא עניה מקודשת מפני שלא הטעתו [ו]ואמאי הא קאמר כסבור הייתי אלא משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים אמר ליה אביי דלמא שאני התם דלחומרא אלא אמר אביי מהכא בכולם אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אעפ"כ אינה מקודשת ואמאי הא קאמרה בלבי [ז]היה ודלמא שאני התם דכיון דאתניה לאו כל כמינה דעקרא לה לתנאיה אלא אמר רב חייא בר אבין עובדא הוה בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטוה מהא [ד][ח]האומר לשלוחו הבא לי מן החלון או מן הדלוסקמא והביא לו אע"פ שאמר בעל הבית לא היה לי בלבי אלא על זה כיון שהביא לו מזה בעל הבית מעל ואמאי הא [ט]קאמר בלבי אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים ודלמא שאני התם דלמיפטר נפשיה מקרבן קאתי (א) הוה ליה [י]למימר מזיד [ה]הוה לא עביד איניש דמשוי נפשיה רשיעא הוה ליה לומר נזכרתי [כ](דתנן) [ו]נזכר בעל הבית ולא נזכר שליח מעל [ז]ההוא גברא דזבנינהו לניכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל סליק ולא איתדר ליה אמר רבא כל דסליק אדעתא למידר הוא והא לא איתדר ליה איכא דאמרי אדעתא למיסק והא סליק ליה ההוא גברא דזבנינהו לניכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל לסוף לא סליק אמר רב אשי אי בעי סליק איכא דאמרי אי בעי לא סליק מאי בינייהו איכא בינייהו דאיתיליד אונסא באורחא:

מתני' [ל]האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת [ח]הרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר הרי זו מקודשת:

גמ' [מ]ותנן נמי גבי גיטין [נ]האומר תנו גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול [ט]הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין [ס]במקום דלקורבה קאתי בהאי אתרא רחמו לי ולא ממלי מילי עלוי בהאי אתרא סנו לי וממלי מילי עלוי אבל גבי גיטין דלרחוקה קאתי אימר לא איכפת ליה ואי אשמעינן גבי גירושין בהאי אתרא ניחא ליה [ע]דניבזי בהאי אתרא לא ניחא ליה אבל גבי קידושין אימא לא איכפת ליה צריכא:

מתני' [פ][י]המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת [כ]כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה [ל]על מנת שאין עליה מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת [מ]כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה [נ][צ]שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים:

גמ' [ק]ותנן נמי גבי כתובות כי האי גוונא הכא קידושין איצטריכא ליה תנא כתובות אטו קידושין התם כתובות איצטריכא ליה תנא קידושין אטו כתובות:

מתני' [ע]המקדש שתי נשים בשוה פרוטה או אשה אחת בפחות משוה פרוטה [פ]אף על פי ששלח סבלונות לאחר מכאן אינה

יקריב אותו. קרא יתירא הוא דהא כתיב ברישא דקרא זכר תמים יקריבנו: **שכופין אותו.** לקיים דברי נדרו: **דמצוה לשמוע דברי חכמים.** ואית לן לאחזוקיה בחזקת מקיים מצוה וגמר בלבו לקיים דברי בית דין: **שאני התם דלחומרא.** כלומר איכא למימר דהא דתני מקודשת לחומרא קאמר שאינה מותרת לאחר בלא גט אבל קידושין גמורים לא הוו לבטל קידושין אחרים שלא [ר]יתפסו בה שאם בא אחר וקדשה צריכה גט אף משני: **אינה מקודשת.** והיינו קולא: **כיון דאתניה.** שפירש תנאו בפיו לאו כל כמיניה למיעקר תנאו בדברים שבלב הואיל ושמעה ולא מיחתה לומר אעפ"כ אני חפיצה בך קדש אותי בלא תנאי: **ורב חסדא הוה בי רב הונא.** כלומר הלך לבי מדרשו של רב הונא לעיין בדבר: **הבא לי מן החלון.** מעות והיו שם מעות של הקדש ושגג בעל הבית כסבור שהן חולין: **דלוסקמא.** טסק"א: **והביא לו.** מאותו חלון: **לא היה בלבי.** מכיס זה אלא מכיס זה: **בעה"ב מעל.** שהרי עשה שליח שליחותו ותנן (מעילה דף כ.) השליח שעשה שליחותו הבעה"ב מעל: **והא לא היה בלבי קאמר.** והוה ליה לא עשה שליחותו: **למיפטר נפשיה מקרבן קאמר.** ושקורי קא משקר אבל האי גברא חזינן דטרח לעלות לארץ ישראל ונאנס: **לא עביד איניש כו'.** קושיא היא כלומר דילמא האי דלא מיפטר משום דלא מהימן הוא ודקאמרת היה לו לפטור עצמו בענין אחר ולומר מזיד הייתי הא לא ניחא ליה למימר דמשוי נפשיה רשע: **נזכרתי.** לאחר [ש](שהלכתי) להוציאה בשוק בשליחותי נזכרתי שהם של הקדש קודם [ת]שהוצאת: **שליח מעל.** ובעל הבית פטור דכיון שנזכר לא שגגה היא גביה ושליח חייב שהוציא מעות הקדש לחולין ואילו לא נזכר בעל הבית הוה רמיא מעילה עליה דאיתרמי שליח למעול שולחו על ידו כדיש פירקין (לעיל דף מב:) אבל השתא דאיפטר בעה"ב רמיא מעילה אשליח דככל התורה כולה דאין שליח לדבר עבירה והעושה הוא מתחייב: **דזבין לניכסיה אדעתא למיסק.** ופריש ליה דאדעתא דהכי עביד: **ולא איסדר.** ולא יכול לדור או משום איסור מזונות או לא מצא דירה: **והא לא מיסדר ליה.** והוה ליה כמאן דלא מלי למיסק והדר זביני: **אי בעי הוה סליק.** ובדידיה קיימא מילתא ולא בטלה זביניה: **אי בעי לא סליק.** בתמיה מי אנסו: **דאיתיליד ליה אונסא באורחא.** שמע שהיו ליסטים בדרך ללישנא קמא לא [א]הדרינן זביני דהכי קאמר דאי בעי למטרח ולאהדורי בתר שיירתא הוה סליק וללישנא בתרא דקא מתמה אתמוהי ומשמע שלא היה לו שום עיכוב אבל אם היה לו צד עיכוב הדרי זביני: **מתני' אינה מקודשת.** דדוקא קאמר ליה מקום פלוני שיש לי שם אוהבים ואם בא אדם לומר דברים עלי (ב)בפניהם ימחו בידו: **הרי היא.** שם תמצאנה ואין זו קפידא: **גמ' לא ממלי מילי עלי.** לא יאמרו לה דבר גנאי עלי: **לא ניחא ליה דליבזי.** שהמגרש את אשתו גנאי הוא לו: **מתני' שלא בכתובה.** דלאחר אי אפשי באשה נדרנית אבל גיטא בעיא מדבריהם [ב]מספיקא כיון דלא פריש דלמא דעתיה נמי אנדרנית: **הפוסלין בכהנים.** מפורשים בבכורות (פרק מומין אלו): **גמ' כהאי גוונא.** משנה שניה שם בהמדיר: **הכא לאשמועינן קידושין איצטריכא ליה.** תנא דין כתובה אטו דין קידושין: **והתם.** דקאי בדיני כתובות איצטריכא ליה משום כתובה ותנא המקדש אינה מקודשת אטו כתובה דבעי למיתני כנסה סתם תצא בלא כתובה: **מתני' סבלונות.** דורונות שדרך חתן לשלוח לארוסתו: אינה

היה לו לומר מזיד הייתי. דנהי דאין אנו מאמינים אותו לומר בלבי היה כך מכל מקום מזיד הייתי הוי טענה מקובלת יותר ואין נראה כל כך רמאות והר"ס פי' ודאי מזיד הייתי אנו מאמינים לו יותר כי הא דאמרי' בפ"ק דב"מ (דף ג.) גבי אמרו לו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי דחכמים פוטרים מטעם דאם ירצה לומר מזיד הייתי: **דאיתיליד** ליה אונסא באורחא. ולעיל שהוצרך לומר דברים שבלב אינן דברים צריך לומר דלישנא דאי בעי לא סליק אתיליד ליה אונסא באורחא וללישנא דאי בעי סליק צריך לומר דאיתיליד אונס שאפילו ע"י טורח לא היה יכול לעלות:

מוספין

עין משפט
נר מצוה

קד א מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' טו:
קה ב מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה כ סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלד סעי' ו:
קו ג מיי' פ"ז מהל' עבדים הלכה ז [טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' סג]:
קז ד מיי' פ"ז מהל' מעילה הלכה א:
קח ה מיי' שם הל' ה:
קט ו מיי' פי"א מהל' מכירה הל' ח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רז סעיף ג:
קי ז מיי' פ"ז מהל' אישות הל' כא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעיף ז:
ח [מיי' שם טוש"ע שם סעי' ח]:
קיא ט מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה לג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' מה:
קיב י מיי' שם טוש"ע שם סעיף מו:
קיג כ מיי' פ"ז מהלכו' אישות הל' ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לט סעי' א:
קיד ל מיי' שם פכ"ה הל' א סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קיז סעי' ג:
קטו מ מיי' שם פ"ז הל' ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לט סעיף ג:
נ [מיי' פכ"ה שם הלכה ב טוש"ע אה"ע סי' קיז סעיף ד]:
קטז ס מיי' שם פ"ז הלכה ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ד:
קיז ע מיי' פ"ד מהל' אישות הל' כ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לא סעיף א:
קיח פ מיי' שם טוש"ע אה"ע שם סעי' ט:

◆

תוס' ר"י הזקן

ארעתא [למיסק]. שהודיע זה בשעת המכר. ולא אתדר. לא מצא מקום לדור שם או מחמת חוסר מזונות. אדעתא שידור. והואיל והזכיר ארעתא למיסק הו"ל כאילו אמר בביאור לדור. ומסתברא דקי"ל דהלכתא כלישנא בתרא והואיל וסליק המקח קיים. איבעי סליק, בניחותא. לא סליק, בתמיהא. אונסא, שנשתבשו הדרכים מפני ליסטים. ללישנא קמא המקח קיים דאי בעי סליק ויחזור אחר שיירא, ללישנא בתרא דקא מתמה איבעי לא סליק כלומר מי עכבו ואיזה אונס מנעו מלעלות, הא איכא אונס חוזר מקח. וקי"ל דהלכתא כלישנא בתרא. והביא זה הרי"ם במכירה פי"א (ה"ט). והא דאמרינן בפרק אלמנה ניזונת [כתובות צז, א] זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדר זביניה, התם שנולד לו דבר מחודש שלא (לצורך מעות) [הוצרך למעות] כי הנהו עובדי דהתם, אבל הכא שמוכר לעלות ונתהפכה דעתו שלא רצה לעלות לא"י לאו כל כמיניה שאין זה אלא שמתחרט מן המכר. מתני'. במקום פלוני. קפידא הוי, כלומר לא יקדשנה במקום אחר. הרי היא. מראה מקום הוא לו, כלומר אינו רחוק יותר מדאי. שאין עליה נדרים. אוקימנא (בפרקין) [בפרק המדיר, כתובות עב, ב] דהא דאמרינן אינה מקודשת באלו נדרים אמרו שלא תאכל בשר ולא תשתה יין ולא תתקשט בבגדי צבעונים, דוקא כמילתא דלא קפדי אינשי, ואם יש עליה נדרים אחרים מקודשת*. ובירושלמי א"ר יוסי מתני' בשאמר לה על מנת שאין עליך נדר אבל אמר על מנת שאין עליך כל נדר אפילו נדרה שלא תאכל חרובין נדר הוא. ירושלמי. כלי פשתן הדקים הבאים מבית שאן ככלי צבעונים הן. שכל המומין. אבל מום אחר אע"ג דאמר מקפיד אני לאו כלום הוא ומקודשת, והטעם דלא מקרי מום. ומסתברא אפילו [illegible] שאינו פוסל בכהנים לא מקרי מום. ועיקר [illegible] המשנה בפרק המדיר [שם]. סבלונות. דורונות שדרך לשלוח ארוס לארוסתו סבלונות.

*יראה דצ"ל בבגדי צבעונים דוקא דמילתא דקפדי אינשי לא הוי קפידיה קפידא עיי"ש היטיב (ד"ז).

מסורת הש"ס

א) ר"ה ו. יבמות קו. ב"ב מח. [ערכין כא.], ב) ת"כ פ' ויקרא פרשה ג ב"ב מח. ע"ש ערכין כא. ע"ש [יבמות קו. בברייתא ע"ש], ג) ["ושחרורי עבדים" ליתא בכת"י, וגם ליתא בשום דוכתא בש"ס שנכר זה המאמר], ד) [יבמות כ. וש"נ], ה) לקמן סג., ו) [בכת"י טסף: אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינם דברים], ז) מעילה כא, ח) [בכת"י: הא קאמר לא היה לי בלבי אלא על זה אלא וכו'], ט) יבמות פז: כ"מ ג: כריתות יב., י) [א"ל הייתי. וכ"ה בתוס'. ובתוס' הרא"ש], כ) חגיגה י: מעילה כא. [וצ"ל דפליג וכ"ה בחגיגה שם וע"ש ברש"י], ל) לקמן נט., מ) גיטין סה., נ) [בכת"י טסף: כי האי גוונא האומר לשלוחו מן גט], ס) [בכת"י: משום דלקרובה קאתי אמר כהאי וכו'], ע) [צ"ל דנבזה. יעב"ץ, ע"ש], פ) כתובות עב:, צ) [צ"ל כל כן אי' בכתובות עב: וכ"ה במשניות שבמשניות וכ"ה ברש"ל, ועיין ברש"ש], ק) כתובות עג., ר) [כדפו"ר: יתפסו], ש) [כדפו"ר: שהלכת להוציאם], ת) [כדפו"ר: שהוציאם], א) [גרס"י שבר"ף: הדרי, וכל"ל. יעב"ץ], ב) [נדל"ל או מספיקא. רש"ש, ע"ש].

◆

תורה אור השלם

ו. אִם עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְיָ: ויקרא א ג

◆

גליון הש"ס

גמ' ואמאי הא קאמר כסבור הייתי. עי' תשובת מיימוני סדר נשים סי' נ' ודו"ק:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' הל"ל. נ"ב עיין בכריתות ד' יב ע"ב: (ב) רש"י ד"ה אינה כו' בפניהם ימחו:

◆

לעזי רש"י

טסק"א [טשק"א]. שק.

◆

מוסף רש"י

יקריב אותו. אל פתח אהל מועד יקריב אותו, קרא יתירא הוא דהא כתיב ברישא יקריבנו (ר"ה ו.). ומאי למיכתב יקריבנו אל פתח אהל מועד לרצונו לפני ה' (רשב"ם ב"ב מח.). מלמד שכופין אותו. להקריב מה שנדר (שם). וכן אתה מוצא בגיטי נשים. כהך דתנן (כתובות עז.) ואלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין ובעל פוליפוס, דכופין ומכין אותו עד שיאמר רוצה אני, דנותן מדעתו משמע (ב"ב מח.). ודלמא שאני התם. התם נמי כי אמר רוצה אני גמר בלבו לגרשה דמצוה קעביד, מאחר שחייבוהו חכמים להוציא (שם). מפני שלא הטעתו. [illegible] (קדושין מט:). מן הדלוסקמא. [illegible] (מעילה כא.). אע"פ שאמר בעל הבית לא היה לי בלבי. [illegible]

[illegible] בעל הבית מעל, שהרי נעשית שליחותו, ודברים שבלב שהוא אומר לא היה בלבי על זה אינן דברים (מעילה כא.). נזכר בעל הבית. [illegible] ולא נזכר שליח. [illegible] שליח מעל. [illegible] (חגיגה י.). [illegible] (מעילה כא.). ונתנו לה במקום אחר פסול. [illegible] הרי היא במקום פלוני. [illegible] (גיטין סה.). [illegible] (כתובות עב.)